

HERINNERINGEN AAN SPANJE

DOOR B. P. WIGGERS VAN IJSSELSTEIN

MET FOTO'S NAAR TEEKENINGEN VAN D. WIGGERS

TOLEDO.

Gelijk de bewoners zijn ook de steden van Castilië stroef en ernstig van uiterlijk. Naast het kleurige Sevilla, dat indruk geeft als van een getooide bruid — zonnige lach om de lippen, geur van oranje omgeeft haar — naast Sevilla met haar Giralda, den als tot uitdrukking gekomen geest der bevallige, vroolijke bevolking; naast Cordoba met haar verleden van rijkdom en ernst, grootheid, kracht en wijsheid, naast deze twee karaktervolle steden, staat Toledo met haar marquant uiterlijk, gelijk aan een stroef, zwijgend krijgsman, tot aan de tanden gewapend, op de dorre, naakte rotsen; gelijkend het beeld van den Spanjaard van Castilië: de hand behoorend bij het zwaard, de gespoorde voet in den stijgbeugel.

In de tijden van heden zijn wapenrustingen nutteloos en de harnasementen in musea zijn voor ons nietszeggende, doode dingen. We bewonderen den wapensmid, we peinen over het stalen lichaam dat het stalen kleed droeg, maar het beeld blijft vaag en ver af, het is als een verbleekte teekening van vroeger dagen tusschen de bladeren van een hedendaagsch tijdschrift. Zulk een indruk maakt Toledo niet. Wanneer gij staat aan de ruige, steenbleeke oevers van de diep onder u stroomende Taag, van aangezicht tot aangezicht tegenover de oude Alcantara-brug, zwaar van borstwering, ter weerszijde hare geweldige poorten, als de rotsen verweerd en stug van uiterlijk; wanneer de kleine, geringe figuren: karren bespannen met muilen, meest vier of zes in aantal, de binnenpoorten in vaart uitdraven; of menschen, kleine stippen gelijk, gehuld in wijden mantel, den witten heirweg beklimmen of, wiegend in het zadel kleine bonte figuurtjes op ezels onder de hooge poort gaan, dan voelt men de eeuwen als wegzinken. Als daarboven het machtige silhouet rijst van Toledo, een grijze, gekanteelde massa gelijk als ware het een

grillig gevormd vervolg van de steile rotsen waarop het staat; dan wordt alle bleeke verbeelding als het ware leven ingeblazen, de in mantels gehulde figuren ze worden krijgslieden in dreunende wapenrusting, de bespannen muilen trekken, voortgejaagd in daverende vaart, vreemd oorlogsmateriaal — want niet in brokstukken, versted en onherkenbaar staat Toledo voor u, maar waar ge midden in staat, te midden waarvan ge u beweegt, waar ge met uwe kleding, met uwe kennis, met uw denken van heden in staat — het is het Toledo van wapenrustingen en krijg. Niet is hier en daar een met zorg gespaard buurtje, een met piëteit hersteld gebouw, vreemd en dood staande te midden der bekeade dingen van deze dagen ingericht naar onze behoeften; niet zijn er bleeke overblijfsels, aangegaapt door vreemdelingen, bestudeerd door geleerden, overblijfsels die wel is waar hoog genot kunnen schenken, maar die niet de emotie kunnen wekken dat we met den trillenden draad der historie er aan zijn verbonden; dergelijke resten zijn gebroken en geschonden schakels, vol zorg bewaard en bespaard, maar zoo is Toledo niet. Toledo behoort onder die steden die fascineeren doordat ze niet een verwrongen en uiteengerukt beeld, maar doordat ze zichzelf geven zooals ze waren in de tijden van hun grootheid. Wel is het Toledo van thans ontdaan van alle pracht en praal, is het slechts het geraamte van de groote krachtfiguur die het eens was, maar de muren waarlangs onze hand strijkt, het zijn de muren van weleer; wel zijn de paleizen van Toledo woningen van armen geworden, maar de gebeeldhouwde poorten gesloten met kopergeknopte en bronsversierde deuren, het zijn dezelfde waardoor de tulbandgedekte, in kostbare gewaden gekleede Moor binnenging. Almachtig was toen Toledo, groot onder